

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 267/2020-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Petra Molnára (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA] vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 50 a čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Piešťany sp. zn. 8 Nt 43/2019 zo 4. decembra 2019 a uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tos 11/2020 z 13. februára 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a .
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. mája 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 50 a čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 Nt 43/2019 zo 4. decembra 2019 a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Tos 11/2020 z 13. februára 2020.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ 7. augusta 2019 doručil okresnému súdu návrh na povolenie obnovy konania v jeho trestnej veci vedenej pred okresným súdom pod sp. zn. 16 T 71/2017, v rámci ktorej bol sťažovateľ rozsudkom okresného súdu z 23. mája 2018 v spojení s uznesením krajského súdu zo 6. decembra 2018 uznaný vinným z trestných činov krádeže podľa ustanovení § 212 ods. 1 a 3 písm. b) a ods. 4 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) a porušovania domovej slobody podľa ustanovenia § 194 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený úhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere siedmich rokov. Uznesením okresného súdu sp. zn. 8 Nt 43/2019 zo 4. decembra 2019 bol návrh sťažovateľa na povolenie obnovy uvedeného trestného konania podľa ustanovenia § 399 ods. 2 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietnutý. Sťažnosť sťažovateľa, ktorú voči označenému uzneseniu okresného súdu podal, bola podľa ustanovenia § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietnutá uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tos 11/2020 z 13. februára 2020.

3. V podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľ dôvodí, že uvedenými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, ktorými bol jeho návrh na povolenie obnovy konania zamietnutý, boli porušené jeho označené práva. Argumentuje, že si „*uplatnil zákonný nárok na mimoriadny opravný prostriedok (Obnovenie konania)*“, pričom svoj návrh odôvodnil novými skutočnosťami, skôr neznámymi jemu a v jeho trestnej veci konajúcemu súdu, a to skôr neznámymi svedeckými výpoveďami. Podľa sťažovateľa označené svedecké výpovede mali byť významnými pre objasnenie jeho trestnej veci a mali podľa jeho mienky preukázať nezákonnosť jeho odsúdenia. Rozhodnutiami oboch konajúcich súdov, ktorými bol jeho návrh na povolenie obnovy konania zamietnutý, došlo podľa sťažovateľa k porušeniu jeho označených práv.

4. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v jeho veci rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a ods. 2, čl. 50 a čl. 17 ústavy a jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 8 Nt 43/2019 zo 4. decembra 2019 a uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tos 11/2020 z 13. februára 2020, zrušil rozsudok okresného súdu sp. zn. 16 T 71/2017 z 23. mája 2018 a vrátil vec sťažovateľa okresnému súdu na nové konanie a rozhodnutie.

II.

Východiskové ústavnoprávne normy

5. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom a jeho závery

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie svojich označených práv rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, ktorými mu bol zamietnutý jeho návrh na povolenie obnovy konania vedeného pôvodne pred okresným súdom pod sp. zn. 16 T 71/2017, čo sťažovateľ zdôvodňuje tvrdením, že vo svojom návrhu na povolenie obnovy konania označil dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré podľa jeho presvedčenia preukazovali nezákonnosť jeho odsúdenia.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 50 a čl. 17 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 8 Nt 43/2019 zo 4. decembra 2019

10. Systém ochrany základných práv a slobôd zaručených ústavou a ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich zo záväznej medzinárodnej zmluvy je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám, resp. ľudským právam a základným slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 127 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Všeobecné súdy sú tak ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (II. ÚS 13/01, I. ÚS 107/2019). Vychádzajúc zo svojej judikatúry vo vzťahu k námietkam týkajúcim sa prvostupňového uznesenia okresného súdu sp. zn. 8 Nt 43/2019 zo 4. decembra 2019, ústavný súd konštatuje existenciu procesnej prekážky, brániacej prerokovaniu tejto časti ústavnej sťažnosti, ktorou je nedostatok právomoci ústavného súdu. Trestný poriadok, zakotvujúci inštitút sťažnosti, poskytuje priestor aj na uplatnenie námietok, týkajúcich sa pochybení konajúceho súdu potenciálne predstavujúcich zásahy do základných práv a slobôd. Rozhodovanie o tomto opravnom prostriedku patrí vždy druhostupňovému súdu. Sťažovateľ disponoval možnosťou uplatniť svoje námietky o prípadnom pochybení prvostupňového súdu prostredníctvom podanej sťažnosti, ktorú aj využil. Ochranu jeho základným právam zaručeným ústavou a právu zaručenému dohovorom bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť krajský súd. Táto skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať námietky sťažovateľa uplatnené voči označenému uzneseniu okresného súdu. Ústavný súd preto rozhodol o odmietnutí tejto časti ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 50 a čl. 17 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 6 Tos 11/2020 z 13. februára 2020

11. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

12. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity, vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

13. Ústavný súd teda zdôrazňuje, že pri posúdení namietaného uznesenia krajského súdu jeho úlohou nebolo preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré krajský súd oprel svoje rozhodnutie, úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa krajský súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa

(prezentovanou v podanom návrhu a v uplatnenej sťažnosti) vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či je tak odôvodnenie jeho rozhodnutia ústavnoprávne akceptovateľné.

14. Opierajúc sa o východiská prezentované v bodoch 12 a 13 odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľa.

15. Ústavný súd sa v prvom rade oboznámil s právnou úpravou, ktorá bola vo veci sťažovateľa aplikovaná:

Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli same osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

16. Ďalej sa ústavný súd oboznámil s obsahom odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu v spojení s odôvodnením prvostupňového uznesenia okresného súdu (právny názor zakotvený v ustálenej judikatúre ústavného súdu totiž zahŕňa požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania, pozri napr. sp. zn. IV. ÚS 350/09) a zistil, že okresný súd a krajský súd svoj konečný záver o zamietnutí návrhu sťažovateľa na obnovu konania opreli o nasledujúce skutočnosti a z nich plynúce skutkové a právne závery. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vo vzťahu k argumentácii, na ktorú sa sťažovateľ odvoláva aj v ústavnej sťažnosti, uviedol, že pokiaľ ide o dvoch nových svedkov, prezentovaných sťažovateľom v jeho návrhu na povolenie obnovy konania, ktorí by mali podľa vyjadrenia sťažovateľa vo svojich výpovediach stotožniť osobu, ktorá je skutočným páchatel'om skutku, z ktorého spáchania bol sťažovateľ uznaný vinným, tak sťažovateľ, ktorý sa v prípravnom konaní k spáchaniu činu priznal, zmenil svoju výpoveď na hlavnom

pojednávani v duchu, že skutok spáchali dve neznáme osoby, ktoré mu odpredali veci pochádzajúce z krádeže a ktoré boli nájdené u sťažovateľa pri vykonanej domovej prehliadke. Takúto verziu udalosti, a to že skutok spáchali iné dve osoby, ktorú na hlavnom pojednávaní prezentoval sťažovateľ, ako aj ďalší špecifikovaný svedok (ktorý takisto zmenil svoju výpoveď až na hlavnom pojednávaní), však konajúci súd v konaní na hlavnom pojednávaní vylúčil. Konajúci súd v tomto kontexte dôvodil tým, že je trestná činnosť sťažovateľa jednoznačne preukázaná výpoveďami sťažovateľa a špecifikovaného svedka z prípravného konania, výpoveďami špecifikovaných svedkov na hlavnom pojednávaní a iným dôkazným materiálom, ako sú kamerové záznamy a výsledky vykonanej domovej prehliadky. Na tomto mieste okresný súd zdôraznil, že jednotlivé dôkazy vo svojom súhrne preukázali vinu sťažovateľa bez akýchkoľvek pochybností. Okresný súd tak uzavrel, že v trestnej veci sťažovateľa bola obrana sťažovateľa o spáchaní skutku inými dvoma osobami už na hlavnom pojednávaní vyvrátená. Z tohto dôvodu odmietol okresný súd vykonať sťažovateľom navrhovaný výsluch svedkov, ktorí by mali uvádzať takéto informácie, s ktorými sa už konajúci súd v minulosti na hlavnom pojednávaní v plnom rozsahu vysporiadal. Krajský súd sa v uvedenom smere s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia okresného súdu stotožnil. V úvode odôvodnenia svojho rozhodnutia krajský súd interpretoval inštitút obnovy konania a uviedol, že v konaní o povolení obnovy konania neplatí revízny princíp, a preto v ňom nemožno preskúmať procesný postup súdu v pôvodnom konaní a ani vecnú správnosť jeho rozhodnutia. Krajský súd ďalej vysvetlil, že dôvodom obnovy konania v zmysle ustanovenia § 394 ods. 1 Trestného poriadku nemôže byť každá nová skutočnosť alebo nový dôkaz, ale len také kvalifikované skutočnosti a dôkazy, ktoré sú spôsobilé ovplyvniť rozhodnutie o vine a treste, pričom toto posúdenie je výlučne úlohou rozhodujúceho súdu. Krajský súd dodal, že samotné tvrdenie osoby, ktorá návrh na povolenie obnovy konania podala, nie je pre takéto zásadné rozhodnutie postačujúce a súd nie je povinný vydať rozhodnutie v súlade s jeho právnymi názormi alebo hodnotením dôkazov. V odôvodnení svojho rozhodnutia tak krajský súd uzavrel, že postup okresného súdu, ktorý odmietol vykonať výsluch sťažovateľom navrhovaných svedkov, bol vecne správny, keďže títo svedkovia mali preukazovať obranu sťažovateľa, uvádzanú už v základnom konaní, ktorá bol na hlavnom pojednávaní bez akýchkoľvek pochybností úplne vylúčená.

17. Vychádzajúc z obsahu odôvodnenia uznesenia krajského súdu, tak ako je popísané v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, ústavný súd vo všeobecnosti konštatuje, že právny záver krajského súdu korešponduje so skutkovými zisteniami, a tieto zistenia nie sú výsledkom svojvôle (majú totiž logickú podobu, kde argumenty sú jasne vysvetlené a sú súčasne dostatočne zrozumiteľné), ale komplexného zhodnotenia všetkých skutkových okolností významných pre rozhodovanie o splnení podmienok pre povolenie obnovy konania. Ústavný súd je toho názoru, že krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia (v spojení s odôvodnením prvostupňového rozhodnutia) relevantnej otázke formulovanej sťažovateľom v návrhu na povolenie obnovy konania a tiež v uplatnenom opravnom prostriedku – sťažnosti poskytol náležitú a presvedčivú odpoveď. Súčasne zastáva názor, že krajským súdom prezentovaná interpretácia aplikovanej právnej úpravy (ustanovenie Trestného poriadku upravujúce splnenie podmienok pre povolenie obnovy konania) nijako nepopiera jej účel a zmysel a má teda z hľadiska jej ústavnej konformnosti akceptovateľnú podobu.

18. Ústavný súd v konkrétnosti poukazuje na to, že zo strany krajského súdu bolo sťažovateľovi vysvetlené, že na povolenie obnovy konania neexistuje právny nárok, tak ako si to sťažovateľ predstavuje a ktorý názor prezentuje aj v ústavnej sťažnosti. Krajský súd sťažovateľovi objasnil podmienky, ktorých splnenie Trestný poriadok pre povolenie obnovy konania vyžaduje, kde prezentácia nových skutočností a dôkazov, súdu skôr neznámych sama osebe nepostačuje, keďže dotknuté ustanovenie Trestného poriadku súčasne vyžaduje, aby prednesené novoty mali aj kvalifikovaný charakter, teda aby boli súčasne spôsobilé ovplyvniť rozhodnutie o vine a treste. Krajský súd sťažovateľovi celkom jasne vysvetlil, že táto podmienka v jeho prípade splnená nebola, keďže nové svedecké výpovede navrhované sťažovateľom smerovali k verzii udalosti, ktorá bola už raz v pôvodnom konaní preverovaná a získanými dôkazmi bez akýchkoľvek pochybností vylúčená.

19. Vychádzajúc z uvedených čiastkových záverov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 50 a čl. 17 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn.

6 Tos 11/2020 z 13. februára 2020 ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

20. S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľa potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

IV.

Žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

21. Pokiaľ ide o žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, ktorú vo svojej ústavnej sťažnosti výslovne formuloval, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú prax, v zmysle ktorej je jednou z podmienok vyhovenia žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom skutočnosť, že v jeho prípade nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Keďže ústavný súd, tak ako to je uvedené v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto rozhodnutia, skonštatoval dôvody pre odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa v časti pre nedostatok právomoci a v časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť, teda jej zjavnú bezúspešnosť, bolo bez právneho významu sa žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu zaoberať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu